

Bruksela, dnia 25.5.2016 r.
COM(2016) 288 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Platformy internetowe i jednolity rynek cyfrowy.
Szanse i wyzwania dla Europy**

{SWD(2016) 172 final}

1. WPROWADZENIE

Platformy internetowe diametralnie zmieniły gospodarkę cyfrową w ciągu minionych dwóch dekad i przynoszą wiele korzyści w dzisiejszym społeczeństwie cyfrowym. Odgrywają one istotną rolę w tworzeniu „cyfrowej wartości”, która leży u podstaw przyszłego wzrostu gospodarczego w UE i w związku z tym mają zasadnicze znaczenie dla skutecznego funkcjonowania jednolitego rynku cyfrowego.

W komunikacie przedstawiającym strategię na rzecz jednolitego rynku cyfrowego¹ Komisja zobowiązała się do przeprowadzenia kompleksowej oceny roli platform, w tym w gospodarce dzielenia się, oraz roli pośredników internetowych. Następnie Komisja przeprowadziła szereg warsztatów i badań² oraz szeroko zakrojone konsultacje publiczne, które zaowocowały dużą liczbą odpowiedzi.

Cel niniejszego komunikatu jest dwojaki.

1. Przedstawienie najważniejszych problemów zidentyfikowanych w trakcie oceny platform internetowych.
2. Przedstawienie stanowiska Komisji zarówno na temat możliwości w zakresie innowacji, jak również wyzwań regulacyjnych związanych z platformami internetowymi, oraz określenie podejścia Komisji do wspierania ich dalszego rozwoju w Europie.

Niniejszemu komunikatowi towarzyszy dokument roboczy służb Komisji i streszczenie sprawozdania na temat wyników publicznej konsultacji, które zawierają dodatkowe analizy i dowody na poparcie wniosków, które przedstawiono poniżej³.

2. ROSNĄCE ZNACZENIE PLATFORM INTERNETOWYCH W GOSPODARCE CYFROWEJ

Platformy internetowe funkcjonują w różnych kształtach i rozmiarach i nadal rozwijają się w tempie nieodnotowanym w żadnym innym sektorze gospodarki. Obecnie obejmują one szeroką gamę działań, w tym⁴ internetowe platformy reklamowe, giełdy, wyszukiwarki, portale społecznościowe i rynki kreatywnych treści, platformy dystrybucyjne aplikacji, platformy usług łączności, platformy systemów płatniczych oraz platformy gospodarki współpracy.

Platformy internetowe mają pewne ważne i specyficzne cechy wspólne. W szczególności:

- posiadają zdolność do tworzenia i kształtowania nowych rynków, rzucenia wyzwania tradycyjnym oraz organizowania nowych form uczestnictwa w działalności lub jej prowadzenia w oparciu o gromadzenie, przetwarzanie i edytowanie dużych ilości danych;

¹ COM(2015) 192 final.

² Obejmują one analizę ekonomiczną platform internetowych dokonaną przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji, dwa badania Eurobarometru na temat wpływu platform internetowych, wysłuchanie na temat platform internetowych zorganizowane przez Europejski Ośrodek Strategii Politycznej, jak również wyniki licznych interakcji z naukowcami i zainteresowanymi stronami, które zostały uwzględnione w dokumencie roboczym służb Komisji dołączonym do niniejszego komunikatu. Dodatkowe badania zostaną przeprowadzone w drugiej połowie 2016 r.

³ SWD(2016) 172 final.

⁴ Oto niewyczerpujący wykaz przykładów: należące do Google AdSense i DoubleClick, eBay i Amazon, Google i Bing Search, Facebook i YouTube, Google Play i App Store, Facebook Messenger, PayPal, Zalando i Uber.

- działają na wielostronnych rynkach, jednak z różnym stopniem kontroli nad bezpośrednimi relacjami między grupami użytkowników;
- korzystają z „efektów sieciowych”, jeżeli, ogólnie rzecz biorąc, wartość usługi wzrasta w miarę wzrostu liczby użytkowników;
- często zdają się na technologie informacyjne i komunikacyjne, aby natychmiast i bez trudu dotrzeć do swoich użytkowników;
- odgrywają one kluczową rolę w tworzeniu wartości cyfrowych, zwłaszcza dzięki osiągnięciu znacznej wartości (w tym poprzez gromadzenie danych), ułatwianiu podejmowania nowych przedsięwzięć biznesowych oraz wytwarzaniu nowych strategicznych zależności.

Te cechy platform internetowych przyniosły szereg ważnych korzyści dla gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego. Platformy internetowe ułatwiają wzrost wydajności i działają jak magnes na innowacje wykorzystujące potencjał danych⁵. Zwiększają możliwości wyboru przez konsumentów, przyczyniając się w ten sposób do wzrostu konkurencyjności przemysłu i zwiększenia dobrobytu konsumentów.

Platformy internetowe oferują również możliwość zwiększenia uczestnictwa obywateli w społeczeństwie i w demokracji, gdyż ułatwiają dostęp do informacji, szczególnie młodszymi pokoleniami⁶ i ponad granicami⁷.

Jednakże rosnące znaczenie gospodarki cyfrowej związane z różnorodnością i szybko zmieniającym się charakterem ekosystemów platform stwarza także nowe wyzwania w zakresie polityki i uregulowań prawnych. Niniejszy komunikat odnosi się zarówno do zagadnień innowacji i wzrostu, jak również problemów regulacyjnych.

3. TWORZENIE ODPOWIEDNICH WARUNKÓW DO PRZYCIĄNIĘCIA, UTRZYMANIA I ROZWOJU NOWYCH INNOWATORÓW PLATFORM INTERNETOWYCH

Z Europy wywodzi się pewna liczba konkurencyjnych w skali światowej platform, np. Skyscanner i BlaBlaCar. Jednakże ogólnie rzecz biorąc, na UE przypada obecnie tylko 4 % całkowitej kapitalizacji rynkowej największych platform internetowych; ich zdecydowana większość pochodzi z USA i Azji⁸.

Gospodarka w oparciu o platformy internetowe stwarza znaczne możliwości w zakresie innowacji dla europejskich przedsiębiorstw typu start-up, a także dla podmiotów gospodarczych o ugruntowanej pozycji na rynku, umożliwiając rozwijanie nowych modeli biznesowych, produktów i usług. Europa ma prosperującą społeczność startupową

⁵ Na temat możliwości oferowanych przez innowacje wykorzystujące potencjał danych zob. także komunikat Komisji Europejskiej „Ku gospodarce opartej na danych” COM(2014) 442 final.

⁶ Zob. sprawozdanie z konsultacji publicznych z 2015 r. w sprawie „Obywatelstwo UE: Wyraż swoją opinię na temat naszych wspólnych wartości, praw i demokratycznego uczestnictwa” (dostępne pod adresem http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/2015_public_consultation_booklet_en.pdf), s. 10. Zdecydowanie największą grupę wśród 2 170 respondentów stanowili głównie młodzi ludzie w wieku 18–30 lat (29 %). Zob. też: badanie Eurobarometru na temat umiejętności korzystania z mediów w UE – jesień 2014 r.

⁷ Dziewięciu na dziesięciu respondentów (91 %) w publicznych konsultacjach w sprawie obywatelstwa UE uznało, że dostęp do informacji politycznych za granicą umożliwiłby obywatelom UE wyrobienie sobie wyraźniejszych opinii na tematy związane z demokracją w Europie. http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/2015_public_consultation_booklet_en.pdf, s. 10.

⁸ Zob. SWD(2016) 172 final.

z dynamicznymi przedsiębiorcami, których aktywność jest nastawiona na nowe możliwości w gospodarce współpracy oraz w sektorach energii, zdrowia, bankowości, treści kreatywnych i wielu innych. Dla przykładu, opracowane przez europejskich programistów aplikacje wytwarzają 30 % światowego dochodu na głównych platformach dystrybucyjnych aplikacji⁹.

Tworzenie właściwych warunków ramowych i odpowiedniego środowiska ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania, rozwoju i wspierania powstawania nowych platform internetowych w Europie.

Przede wszystkim wymaga to stworzenia sprawnego jednolitego rynku cyfrowego i znoszenia barier w celu umożliwienia przedsiębiorstwom wchodzenia na rynek i szybkiego rozwijania się w Europie oraz w celu zapobiegania przenoszeniu się z działalnością gdzie indziej. W przyszłej europejskiej strategii na rzecz gospodarki współpracy zostaną przedstawione wytyczne w tym zakresie dotyczące właściwych unijnych przepisów i sformułowane zalecenia dla państw członkowskich mające na celu wspieranie zrównoważonego rozwoju konsumpcji współdzielonej.

W niedawno przyjętej strategii na rzecz cyfryzacji przemysłu europejskiego¹⁰ określono szereg środków, które mają przyczynić się do realizacji tych celów. Obejmują one inwestycje w światowej klasy infrastrukturę danych i infrastrukturę informatyczną na potrzeby nauki i innowacji, o szacunkowej wartości 50 mld EUR inwestycji publicznych i prywatnych z przeznaczeniem na zwiększenie europejskiego potencjału w zakresie innowacji cyfrowych. W przedmiotowym pakiecie przewidziano również środki na usprawnienie podejścia do normalizacji, których celem jest wspieranie niezbędnej interoperacyjności transgranicznej i interdyscyplinarnej.

Szereg bieżących inicjatyw w zakresie badań i innych szczególnych przedsięwzięć w zakresie finansowania już ma ułatwić powstawanie innowacyjnych ekosystemów w oparciu o platformy internetowe. Obejmują one zapewnienie szybkiego dostępu do internetu w całej UE¹¹ i wsparcie dla otwartych platform usługowych¹². W związku z tym Komisja dostrzega potrzebę zapoczątkowania rozważań na temat kształtowania przyszłości internetu jako silnego, otwartego, skoncentrowanego na użytkownika, interoperacyjnego ekosystemu platform internetowych, zwłaszcza przy wsparciu z programu „Horyzont 2020”¹³.

⁹ *A policy toolkit for the app economy — where online meets offline* (Narzędzia polityki na rzecz gospodarki aplikacji – gdzie online spotyka offline), Plum, 2016.

¹⁰ Zob.: komunikat Komisji Europejskiej „Cyfryzacja europejskiego przemysłu – Pełne wykorzystanie możliwości jednolitego rynku cyfrowego”, COM(2016) 180 final.

¹¹ Infrastruktura cyfrowa jest jednym z sektorów o kluczowym znaczeniu, które stanowią główne obszary zainteresowania Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, zob.: <http://www.eib.org/efsi/what-is-efsi/index.htm>. Innowacje i badania naukowe oraz agenda cyfrowa są także dwoma z czterech obszarów priorytetowych inwestycji (w tym inwestycji w infrastrukturę) w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, zob.: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/erdf/.

¹² Jednym z przykładów jest ekosystem oprogramowania otwartego FIWARE wspierany w ramach unijnego projektu „Internet przyszłości”. Jego misją jest „zbudowanie otwartego zrównoważonego ekosystemu wokół publicznej, nieodpłatnej i opartej na implementacji platformy standardów oprogramowania, która ułatwi rozwój nowych inteligentnych aplikacji w różnych sektorach”. <https://www.fiware.org/>.

¹³ Komisja rozpocznie prace nad elementami internetowej inicjatywy badawczej nowej generacji, obejmujące m.in. konsultacje publiczne.

Ponadto projekty takie jak inicjatywa Startup Europe¹⁴ zapewniają doradztwo i wsparcie finansowe, promując w ten sposób możliwości eksperymentowania przez nowe przedsiębiorstwa i ich rozwój.

Podsumowując, platformy internetowe sprzyjają tworzeniu cyfrowej wartości dodanej, która przyczynia się do wzrostu gospodarczego na jednolitym rynku cyfrowym. Ich znaczenie dowodzi, że ułatwianie i wspieranie tworzenia zdolnych do sprostania konkurencji, zlokalizowanych w UE platform jest dla Europy zarówno gospodarczą, jak i strategiczną koniecznością.

4. WYWAŻONE RAMY PRAWNE DLA PLATFORM INTERNETOWYCH NA JEDNOLITYM RYNKU CYFROWYM

Prawidłowe ramy prawne dla gospodarki cyfrowej muszą przyczyniać się do dalszego wspierania zrównoważonego rozwoju i rozszerzania modelu biznesowego platform internetowych w Europie.

Po pierwsze, jest oczywiste, że aby Europa mogła w pełni czerpać korzyści z gospodarki platform i pobudzać wzrost europejskich platform rozpoczynających działalność, na jednolitym rynku nie może istnieć 28 różnych zestawów przepisów odnoszących się do platform internetowych. Rozbieżne przepisy krajowe lub nawet lokalne odnoszące się do platform internetowych są źródłem niepewności dla podmiotów gospodarczych, ograniczają dostępność usług cyfrowych oraz powodują niejasności dla konsumentów i przedsiębiorstw. Harmonizacja przepisów na poziomie unijnym, taka jak przyjęcie niedawno ogólnego rozporządzenia o ochronie danych¹⁵ oraz dyrektywy w sprawie bezpieczeństwa sieci i informacji¹⁶, ma istotne znaczenie dla ułatwienia szybkiego wzrostu i intensyfikacji działalności innowacyjnych platform.

Po drugie, platformy internetowe są objęte obowiązującymi przepisami unijnymi w dziedzinach takich jak konkurencja, ochrona konsumentów, ochrona danych osobowych i swobody jednolitego rynku. Przestrzeganie tych przepisów przez wszystkich, w tym przez platformy internetowe, ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia wszystkim podmiotom warunków uczciwej konkurencji. Zbuduje to zaufanie przedsiębiorstw i obywateli i pozwoli śmiało angażować się w działalność platform internetowych.

Skuteczne egzekwowanie ma kluczowe znaczenie. Transgraniczny charakter platform oznacza, że egzekwowanie przepisów wymaga dobrej współpracy pomiędzy właściwymi organami, takiej jak określona w ramach reformy rozporządzenia w sprawie współpracy w dziedzinie ochrony konsumentów¹⁷ oraz przewidziana w ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych. Zdolności organów publicznych do skutecznego reagowania na nowe i potencjalnie niekorzystne zjawiska na rynku oraz rozwój technologii i modeli biznesowych będą również miały kluczowe znaczenie. Mogłoby to obejmować inwestycje w nową technologię wspierającą działania publiczne, łącznie z analizą dużych zbiorów danych, by gromadzić bardziej szczegółowe informacje na temat ekosystemów platform

¹⁴ Zob.: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/startup-europe>.

¹⁵ Rozporządzenie (UE) 2016/679.

¹⁶ Uzgodniona przez Parlament Europejski i Radę w dniu 7 grudnia 2015 r., w następstwie wniosku Komisji z 2013 r.: COM/2013/048 final – 2013/0027 (COD).

¹⁷ Rozporządzenie (UE) nr 2006/2004.

internetowych¹⁸, w ramach szerszych działań służących do tworzenia opartego na danych sektora publicznego¹⁹. Komisja wspólnie z państwami członkowskimi i platformami zbada dogłębniej, w jaki sposób można by najlepiej osiągnąć te cele.

Po trzecie, potrzeba wspierania proinnowacyjnej roli platform wymaga, aby wszelkie przyszłe środki regulacyjne proponowane na szczeblu unijnym odnosiły się jedynie do wyraźnie określonych problemów związanych z konkretnym typem platform internetowych lub rodzajem ich działalności, zgodnie z zasadami lepszego stanowienia prawa. Takie problemowe podejście powinno rozpoczynać się od oceny, czy istniejące przepisy są nadal odpowiednie. Gospodarka współpracy jest dobrym przykładem obszaru, w którym przepisy opracowane pod kątem tradycyjnych i często lokalnych usług mogą przeszkadzać modelom biznesowym platform internetowych. Kwestia ta zostanie poruszona w ramach następnego komunikatu Komisji dotyczącego gospodarki współpracy.

Wreszcie istotną rolę mogą odgrywać środki samoregulacji lub współregulacji oparte na przestrzeganiu zasad²⁰, w tym narzędzia branżowe służące do zapewnienia stosowania wymogów prawnych oraz stosownych mechanizmów monitorowania. Wsparte odpowiednimi mechanizmami monitorowania, środki te mogą zapewnić odpowiednią równowagę pomiędzy przewidywalnością, elastycznością, wydajnością oraz potrzebą opracowania przyszłościowych rozwiązań.

Zasadniczo, opracowując rozwiązania kwestii związanych z platformami internetowymi, Komisja weźmie pod uwagę następujące zasady:

- **równe szanse dla porównywalnych usług cyfrowych;**
- **odpowiedzialne zachowanie platform internetowych w celu ochrony podstawowych wartości;**
- **przejrzystość i sprawiedliwość w celu utrzymania zaufania użytkowników oraz ochrony innowacji;**
- **otwartość i niedyskryminacyjny charakter rynków gospodarki opartej na danych.**

W następnej sekcji przedstawiono, w jaki sposób Komisja zamierza wcielić te zasady w życie.

¹⁸ Zob. dokument roboczy JRC/IPTS z dziedziny gospodarki cyfrowej: *An economic policy perspective on online platforms* (Perspektywy polityki gospodarczej na platformach internetowych), 2016 r.

¹⁹ OECD, *deklaracja ministerialna z Helsinek, 2015 r.*: „Oczekujemy strategicznego wykorzystania nowych narzędzi cyfrowych i dużych zbiorów danych do stworzenia opartego na danych sektora publicznego”, zob.: <http://www.oecd.org/governance/ministerial/chair-summary-2015.pdf>.

²⁰ Komisja opublikowała zasady najlepszych praktyk pod adresem <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/principles-better-self-and-co-regulation-and-establishment-community-practice>.

5. REALIZACJA GŁÓWNYCH ZASAD SPRZYJAJĄCYCH ROZWOJOWI PLATFORM W UNII EUROPEJSKIEJ

i) Zapewnienie równych szans dla porównywalnych usług cyfrowych

Przewiduje się, że w 2020 r. wielkość udziału komunikatów OTT w rynku osiągnie 90 % całego rynku komunikacji²¹.

W ramach konsultacji publicznych w sprawie oceny i przeglądu ram regulacyjnych dla łączności elektronicznej większość respondentów – w tym niektóre państwa członkowskie, stowarzyszenia operatorów, większość zasiedziały operatorów i sprzedawcy – uznała, że usługi OTT zapewniają konsumentom funkcjonalny substytut tradycyjnych usług telekomunikacyjnych²².

Respondenci konsultacji publicznych z różnych grup zainteresowanych stron zaproponowali skupienie się na konkretnych działaniach wykonywanych przez platformy internetowe oraz na zapewnieniu równych warunków działania²³.

Konkurencja ze strony modeli biznesowych opartych na platformach internetowych stanowi zachętę dla tradycyjnych podmiotów rynkowych do innowacji i zwiększenia wydajności. Wiele platform internetowych rzuciło wyzwanie tradycyjnym modelom biznesowym i oferuje usługi, które są coraz częściej postrzegane przez użytkowników jako substytut usług oferowanych w tradycyjny sposób. Dostawcy usług OTT w komunikacji internetowej są tego dobrym przykładem, gdyż w coraz większym stopniu konkurują z tradycyjnymi dostawcami usług telekomunikacyjnych²⁴. Te nowe usługi nie podlegają jednak tym samym zasadom co tradycyjne usługi telekomunikacyjne.

W zależności od kontekstu polityki publicznej możliwe są różnice w uznawaniu usług za porównywalne. Do niektórych celów (np. bezpieczeństwo i poufność komunikacji) konieczne może być uwzględnienie wszystkich usług ułatwiających interaktywną komunikację między ich użytkownikami; w innych przypadkach z użyciem zasobów publicznych, takich jak numery telefoniczne, przez użytkowników końcowych mogą się łączyć gwarancje, np. gwarancje jakości usług, lub płynne połączenia między różnymi usługodawcami.

Stworzenie równych warunków działania w odpowiednich obszarach powinno być ogólną zasadą obowiązującą w ramach jednolitego rynku cyfrowego. W celu zapewnienia równych warunków działania może zaistnieć potrzeba uproszczenia i unowocześnienia obowiązujących przepisów oraz wyeliminowania zbędnych regulacji. Takie działania modernizacyjne powinny mieć na celu uniknięcie nieproporcjonalnego obciążenia nowych i tradycyjnych modeli biznesowych.

²¹ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569979/IPOL_STU\(2015\)569979_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569979/IPOL_STU(2015)569979_EN.pdf).

²² Zob. streszczenie sprawozdania: http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=15294.

²³ Zob. streszczenie sprawozdania z konsultacji publicznych na temat platform internetowych.

²⁴ Niektóre z tych usług łączności przez internet (np. tych, których model działalności opiera się na przychodach z reklam lub gromadzenia danych) wykazują typowe cechy platform, tj. działają na wielostronnych rynkach i korzystają z „efektów sieciowych”.

Zasadniczo porównywalne usługi cyfrowe powinny podlegać takim samym lub podobnym przepisom, z należyтым uwzględnieniem możliwości ograniczenia przedmiotu i zakresu obecnej regulacji. W ramach przeglądu unijnych przepisów telekomunikacyjnych, który ma zostać zakończony jeszcze w 2016 r., Komisja analizuje możliwość zaproponowania ukierunkowanego zestawu wniosków dotyczących pewnej deregulacji (z uwzględnieniem określonych przepisów, mających obecnie zastosowanie jedynie do tradycyjnych usług łączności elektronicznej, takich jak na przykład niektóre obowiązki świadczenia usługi powszechnej), razem ze stosowaniem, w razie potrzeby, bardziej ograniczonej liczby przepisów odnoszących się do komunikacji do wszystkich istotnych i porównywalnych usług świadczonych również przez podmioty oferujące serwisy OTT.

W ramach przeglądu **dyrektywy o prywatności i łączności elektronicznej w 2016 r.** Komisja rozważy uproszczenie i dostosowanie jej zakresu oraz możliwości stosowania niektórych jej przepisów, np. przepisów dotyczących poufności, także do internetowych usług komunikacyjnych OTT.

ii) Zapewnienie odpowiedzialnego działania platform internetowych

Jedną trzecią użytkowników internetu stanowią dzieci²⁵. W porównaniu z 2010 r. poziom narażenia dzieci w wieku 11–16 lat na przekaz pełen nienawiści jest obecnie do 20 % wyższy. Dzieci są również bardziej narażone na kontakt z materiałami dla dorosłych w internecie, często o nieograniczonym dostępie (23 z 25 najczęściej odwiedzanych przez brytyjskich użytkowników internetu stron internetowych dla dorosłych zapewniają natychmiastowy, swobodny i nieograniczony dostęp do materiałów wideo z zakresu pornografii ekstremalnej)²⁶.

Tylko w 2015 r. działająca w Zjednoczonym Królestwie Internet Watch Foundation (IWF, Fundacja Monitoringu Internetu) zidentyfikowała 68 092 pojedynczych adresów URL zawierających treści związane z seksualnym wykorzystywaniem dzieci, hostinguowanych na całym świecie²⁷.

Okolo trzech czwartych wszystkich respondentów uczestniczących w konsultacjach publicznych, w tym większość konsumentów, obywateli i przedsiębiorstw, wezwało do większej przejrzystości polityki platform w zakresie treści. Ponad dwie trzecie uważają, że różne kategorie nielegalnych treści wymagają różnych strategii w zakresie procedury zawiadomienia i wymaganej reakcji.

²⁵ Sonia Livingstone, John Carr i Jasmina Byrne, *One in Three: Internet Governance and Children's Rights*, (Jedno na troje: zarządzanie internetem a prawa dzieci), listopad 2015 r.

²⁶ Badanie EU Kids Online [www.eukidsonline.net]. W Zjednoczonym Królestwie urząd ds. telewizji na życzenie stwierdził, że w ciągu tylko jednego miesiąca co najmniej 44 000 dzieci ze szkół podstawowych wchodziły na strony internetowe dla dorosłych. Sprawozdanie z 2014 r. *For adults only? Underage access to online porn*. (Tylko dla dorosłych? Dostęp małoletnich do pornografii w internecie).

²⁷ Sprawozdanie roczne IWF za 2015 r. <https://www.iwf.org.uk/about-iwf/news/post/444-iwf-announce-record-reports-of-child-sexual-abuse-online>. Oceniono, że 69 % ofiar stanowiły osoby w wieku do 10 lat, a 1 788 ofiar uznano za osoby w wieku do 2 lat.

W lipcu 2015 r. co minutę zamieszczano w serwisie YouTube ponad 400 godzin treści wideo²⁸. W odpowiedziach przesłanych w trakcie konsultacji publicznych posiadacze praw w różnych sektorach treści (muzyka, obraz, wydawnictwa prasowe i sektor nadawczy) stwierdzili, że treści objęte ich prawami są wykorzystywane przez niektóre platformy internetowe bez zezwolenia lub na podstawie umów licencyjnych, które – zdaniem respondentów – zawierają nieuczciwe warunki.

W zakresie dostępu do informacji i treści dla wielu członków społeczeństwa platformy odgrywają w coraz większym stopniu główną rolę. Rola ta, siłą rzeczy, wiąże się z większą odpowiedzialnością.

Obecny system odpowiedzialności usługodawców będących pośrednikami, określony w dyrektywie o handlu elektronicznym, został zaprojektowany w czasie, gdy platformy internetowe nie posiadały tych właściwości i skali, jakimi charakteryzują się obecnie. System ten stworzył jednak neutralne pod względem technologii otoczenie regulacyjne, które znacznie ułatwiło ich rozwój. Częściowo jest to związane z harmonizacją zwolnienia niektórych rodzajów platform internetowych z odpowiedzialności za niezgodne z prawem treści oraz działania, o których nie mają wiedzy ani nad którymi nie mają kontroli²⁹. Choć zgłoszono pewne zastrzeżenia co do kwestii odpowiedzialności, konsultacje wykazały szerokie poparcie dla obowiązujących zasad zawartych w dyrektywie o handlu elektronicznym³⁰.

Biorąc pod uwagę powyższe względy, Komisja utrzyma zrównoważony i przewidywalny system odpowiedzialności w odniesieniu do platform internetowych. Ma to zasadnicze znaczenie dla dalszego rozwoju gospodarki cyfrowej w UE oraz dla odblokowania inwestycji w ekosystemy platform. Jednocześnie zidentyfikowano szereg konkretnych kwestii związanych z nielegalnymi i szkodliwymi treściami oraz działalnością online, którymi należy się zająć, aby to podejście nabrało trwałego charakteru.

Pierwsza kwestia dotyczy rozpowszechniania na internetowych platformach udostępniania nagrań wideo treści, które są szkodliwe dla małoletnich i nawołują do nienawiści. Dzieci są w coraz większym stopniu narażone na szkodliwe treści udostępniane za pośrednictwem platform udostępniania nagrań wideo³¹, a szczególnie poważny problem stanowi nawoływanie do przemocy lub nienawiści poprzez materiały audiowizualne online. Komisja zajmuje się tą kwestią poprzez regulacje sektorowe w ramach zmiany dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych.

Druga kwestia dotyczy podziału dochodów za wykorzystanie treści chronionych prawem autorskim. Pojawiły się nowe formy dystrybucji treści w internecie, które mogą powodować, że chronione prawem autorskim treści zamieszczane przez użytkowników końcowych staną się powszechnie dostępne. Choć usługi te przyciągają coraz większą

²⁸ Zob.: <http://www.statista.com/statistics/259477/hours-of-video-uploaded-to-youtube-every-minute/>.

²⁹ Dyrektywa 2000/31/WE.

³⁰ Przeważająca większość użytkowników indywidualnych, podmiotów wprowadzających treści i pośredników uważa, że system odpowiedzialności jest dostosowany do potrzeb, podczas gdy respondenci, którzy są niezadowoleni z obecnego systemu (posiadacze praw, ich stowarzyszenia oraz powiadamiający) uznają go za niewystarczająco jasny lub nie dość dobrze stosowany, zob.: Zob. streszczenie sprawozdania z konsultacji publicznych na temat platform internetowych.

³¹ EU Kids Online: <http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20III/Reports/Intheirownwords020213.pdf>.

publiczność i przynoszą ekonomiczne korzyści z rozpowszechniania treści, rośnie obawa, czy wartość wygenerowana przez niektóre z tych nowych form dystrybucji treści w internecie jest dzielona sprawiedliwie między dystrybutorów a właścicieli praw. Komisja zamierza rozwiązać ten problem poprzez regulacje sektorowe w obszarze praw autorskich. Komisja będzie również dążyć do rozwiązania kwestii sprawiedliwego wynagrodzenia dla twórców w ich stosunkach z innymi stronami wykorzystującymi ich treści, w tym platformami internetowymi³². W ramach oceny i modernizacji egzekwowania praw własności intelektualnej Komisja oceni rolę, jaką pośrednicy mogą odgrywać w ochronie praw własności intelektualnej, także w związku z podrabianymi towarami, oraz rozważy zmianę określonych ram prawnych dotyczących egzekwowania prawa. Komisja będzie kontynuować współpracę z platformami nad ustanowieniem i stosowaniem dobrowolnych mechanizmów współpracy, mających na celu pozbawienie podmiotów, które dopuszczają się naruszeń o charakterze handlowym praw własności intelektualnej, strumieni dochodu pochodzącego z nielegalnej działalności, zgodnie z zasadą podążania za śladem pieniędzy.

Po trzecie, w stosunku do istniejących ważnych obszarów, takich jak nawoływanie do terroryzmu, niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych oraz nawoływanie do nienawiści, należy zachęcać wszystkie rodzaje platform internetowych do podjęcia bardziej skutecznych dobrowolnych działań zmierzających do ograniczenia narażenia na nielegalne lub szkodliwe treści. W tej dziedzinie branża podjęła już wiele godnych pochwały inicjatyw. Dialog z firmami informatycznymi zmierzający do sformułowania kodeksu postępowania dotyczącego nielegalnego nawoływania do nienawiści w internecie, unijne forum internetowe ds. treści nawołujących do terroryzmu oraz koalicja dyrektorów generalnych firm (CEO) na rzecz uczynienia internetu lepszym miejscem dla dzieci stanowią znaczące przykłady procesu zaangażowania zainteresowanych stron na rzecz znalezienia wspólnych rozwiązań w celu dobrowolnego wykrywania i zwalczania nielegalnych lub szkodliwych materiałów w internecie. Ponieważ platformy internetowe wciąż intensyfikują i rozszerzają działalność na kolejne sektory, wysiłki te należy podtrzymywać i rozwijać w całej UE w celu wzmocnienia ich pozytywnej roli w społeczeństwie.

Po czwarte, szereg platform online podczas konsultacji publicznych zgłosiło obawy, że wprowadzenie dobrowolnych działań oznaczałoby, że nie mogłyby one dłużej korzystać ze zwolnienia z odpowiedzialności pośrednika na mocy dyrektywy o handlu elektronicznym. Zapewnienie platformom internetowym większej przejrzystości w zakresie zwolnienia pośredników z odpowiedzialności w rozumieniu tej dyrektywy w świetle wszelkich takich zastosowanych przez nie dobrowolnych środków będzie więc istotne dla umożliwienia im podjęcia skuteczniejszych środków samoregulacyjnych.

Wreszcie istnieje potrzeba monitorowania istniejących procedur zgłaszania i podejmowania działań w celu zapewnienia spójności i skuteczności systemu odpowiedzialności pośredników. Przed rozważeniem podjęcia inicjatywy Komisja najpierw oceni skutki obecnych reform, takich jak przegląd dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych, przegląd prawa autorskiego i dobrowolne inicjatywy, takie jak unijne forum internetowe.

³² Część trwającej oceny potrzeb w zakresie zwiększenia pewności prawnej, przejrzystości i równowagi w systemie regulującym wynagrodzenie autorów i wykonawców w UE – COM(2015) 626 final.

Komisja zamierza **utrzymać istniejący system odpowiedzialności pośredników** przy stosowaniu nastawionego na rozwiązywanie problemów sektorowego podejścia do regulacji:

– we wniosku w sprawie **aktualizacji dyrektywy o medialnych usługach audiowizualnych**, który ma zostać przedstawiony wraz z niniejszym komunikatem, **Komisja zaproponuje, by platformy udostępniania treści wideo wprowadziły** środki mające na celu ochronę nieletnich przed szkodliwymi treściami oraz ochronę wszystkich użytkowników przed treściami nawołującymi do nienawiści;

– w kolejnym **pakiecie regulacji dotyczącym praw autorskich**, który ma zostać przyjęty jesienią 2016 r., Komisja będzie dążyć do osiągnięcia sprawiedliwszego podziału wartości wytwarzanej przy internetowej dystrybucji treści chronionych prawem autorskim za pomocą platform internetowych umożliwiających dostęp do takich treści.

Jeszcze w 2016 r. Komisja będzie **zachęcać do podejmowania przez platformy internetowe dalszych skoordynowanych ogólnounijnych działań samoregulacyjnych**. Komisja będzie regularnie dokonywać przeglądu skuteczności i wyczerpującego charakteru takich dobrowolnych działań w celu określenia ewentualnej potrzeby dodatkowych środków, a także zapewnienia, aby wykonywanie praw podstawowych użytkowników nie było ograniczone.

W drugiej połowie 2016 r. Komisja będzie analizować potrzebę wydania wskazówek w **sprawie odpowiedzialności platform internetowych, które podejmują dobrowolnie w dobrej wierze** środki służące zwalczaniu nielegalnych treści w internecie.

Komisja przeanalizuje **potrzebę formalnych procedur zgłaszania i podejmowania działań**, w świetle wyników, między innymi, stosowania uaktualnionych ram prawnych dotyczących mediów audiowizualnych i praw autorskich oraz będących w toku realizacji inicjatyw samoregulacji i współregulacji.

iii) *Wspieranie wzajemnego zaufania, przejrzystości i zapewnienia uczciwości*

- Informowanie i zwiększanie uprawnień obywateli i konsumentów

Sondaż Eurobarometru z 2016 r. na temat platform internetowych³³ wykazał, że 72 % ankietowanych konsumentów było zaniepokojonych gromadzeniem danych dotyczących ich samych lub ich działalności. 72 % uznało również, że platformy internetowe powinny być objęte regulacją w celu ograniczenia zakresu, w jakim pokazują one użytkownikom różne wyniki w oparciu o zgromadzone dane na temat ich działalności. Jednocześnie 56 % ankietowanych wskazało, że nie czytają oni warunków działania platform internetowych.

Ponad 75 % respondentów wśród ogółu społeczeństwa³⁴ uważa, że konieczna jest większa przejrzystość, w szczególności w kwestii wpływu, jaki wynagrodzenie platformy wywiera na uszeregowanie wyników wyszukiwarki, w kwestii wskazywania rzeczywistego dostawcy

³³ Badanie specjalne Eurobarometr 447 na temat platform internetowych (2016 r.).

³⁴ Zob. streszczenie sprawozdania z konsultacji publicznych na temat platform internetowych.

usług lub produktów oraz ewentualnych praktyk wprowadzających w błąd, w tym fałszywych recenzji.

Dostęp do danych pobudza efektywność rynku i innowacje, ale może także przyczynić się do ratowania życia, poprawy edukacji, a także udoskonalenia usług administracji publicznej oraz kształtowania polityki. Internet przyszłości nie osiągnie sukcesu bez zaufania użytkowników do platform internetowych i bez respektowania przez platformy internetowe wszystkich obowiązujących przepisów oraz poszanowania uzasadnionych interesów konsumentów i innych użytkowników³⁵. Niedawno przyjęty przegląd przepisów UE dotyczących dostępu do danych osobowych i ich przetwarzania już zawiera ważne postanowienia służące lepszemu informowaniu oraz ochronie użytkowników, które dotyczą gromadzenia danych osobowych, w szczególności wymogi dotyczące wyraźnej zgody oraz ustanowienia nowych zasad, takich jak „domyślna ochrona danych” i „ochrona danych już w fazie projektowania”.

Duża część obywateli nadal jednak obawia się gromadzenia danych i uważa, że konieczne jest zapewnienie większej przejrzystości. Platformy internetowe powinny odpowiedzieć na te problemy poprzez skuteczniejsze informowanie użytkowników o tym, jakie dane osobowe są gromadzone i w jaki sposób są one udostępniane i wykorzystywane zgodnie z unijnymi ramami dotyczącymi ochrony danych³⁶. W wymiarze ogólniejszym kwestia ta obejmuje sposoby, w jakie użytkownicy identyfikują się w celu uzyskania dostępu do platform internetowych i usług online. Uznaje się, że wielość kombinacji nazw użytkownika i haseł jest jednocześnie uciążliwa i stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa. Częsta praktyka stosowania profilu dostępu do jednej platformy na potrzeby dostępu do szeregu stron internetowych i usług obejmuje jednak często nieprzejrzystą wymianę i wzajemne powiązania danych osobowych między różnymi platformami i stronami internetowymi. Jako środek zaradczy, w celu zapewnienia prostoty i bezpieczeństwa identyfikacji, konsumenci powinni mieć możliwość wyboru danych uwierzytelniających, za których pomocą chcą identyfikować i uwierzytelnić swoją tożsamość. W szczególności platformy internetowe powinny akceptować dowody potwierdzające tożsamość, wydane lub uznane przez krajowe organy publiczne, takie jak elektroniczne lub mobilne dokumenty tożsamości, krajowe dokumenty tożsamości lub karty bankowe.

Większa przejrzystość potrzebna jest również użytkownikom, aby mogli oni zrozumieć, w jaki sposób przekazywane im informacje są filtrowane, kształtowane lub personalizowane, w szczególności gdy te informacje stanowią podstawę decyzji o zakupie lub wpływają na udział użytkowników w życiu obywatelskim i życiu demokratycznym. Odpowiednie poinformowanie konsumentów o charakterze produktów, które oglądają lub kupują w internecie, przyczynia się do sprawnego funkcjonowania rynków i zamożności konsumentów.

³⁵ Jedynie 22 % Europejczyków ma pełne zaufanie do takich przedsiębiorstw jak wyszukiwarki internetowe lub portale społecznościowe, zob.: specjalna ankieta Eurobarometru 359 dotycząca stosunku do ochrony danych i tożsamości elektronicznej w Unii Europejskiej. Wysoki poziom zaufania ma jednocześnie zasadnicze znaczenie dla gospodarki opartej na danych, zob.: komunikat Komisji Europejskiej „Ku gospodarce opartej na danych” COM(2014) 442 final.

³⁶ Obecnie dyrektywy 95/46/WE i 2002/58/WE oraz od momentu rozpoczęcia stosowania: ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Rada i Parlament przyjęły to rozporządzenie w kwietniu 2016 r., razem z dyrektywą w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępności, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar.

Internetowe rankingi i opinie na temat towarów i usług są pomocne i wzmacniają pozycję konsumentów, ale muszą one być godne zaufania i wolne od jakiegokolwiek stronniczości lub manipulacji. Znakomitym przykładem są fałszywe opinie w przypadku gdy utrata zaufania może podważać model działalności samej platformy, a także prowadzić do większej utraty zaufania, co znalazło wyraz w licznych odpowiedziach udzielonych w ramach konsultacji publicznych³⁷.

Ponadto obowiązujące unijne prawo konsumenckie i przepisy dotyczące obrotu wymagają już, by platformy internetowe były przejrzyste i nie wprowadzały konsumentów w błąd, na przykład w odniesieniu do sponsorowanych wyników wyszukiwania i internetowych systemów ratingu i recenzowania. Dzięki lepszemu egzekwowaniu prawa oraz poprawie jego przestrzegania przepisy te będą sprzyjać wzrostowi zaufania, przejrzystości i sprawiedliwości.

Wraz z niniejszym komunikatem Komisja przedstawi wniosek ustawodawczy dotyczący zmiany rozporządzenia w sprawie współpracy w dziedzinie ochrony konsumentów w celu ułatwienia skuteczniejszego egzekwowania unijnych przepisów ochrony konsumentów w sytuacjach transgranicznych.

Komisja dokonała przeglądu wytycznych dotyczących dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych, które mają zostać przyjęte razem z niniejszym komunikatem. Komisja oceni także w 2017 r. ewentualne dodatkowe potrzeby w zakresie uaktualnienia obowiązujących przepisów w zakresie ochrony konsumentów w odniesieniu do platform w ramach kontroli sprawności regulacyjnej unijnego prawa konsumenckiego i przepisów dotyczących obrotu. Będzie także monitorować wdrażanie tych zasad na potrzeby narzędzi porównawczych, sporządzonych w wyniku wielostronnego dialogu na temat tych narzędzi, zainicjowanego przez Komisję³⁸.

W celu wzmocnienia pozycji konsumentów i utrzymania zasad konkurencji, ochrony konsumentów i ochrony danych **Komisja będzie w dalszym ciągu wspierać działania w zakresie interoperacyjności, w tym poprzez opracowanie zasad i reguł dotyczących interoperacyjności elektronicznego dokumentu identyfikacyjnego, najpóźniej do 2017 r. Celem będzie zachęcenie platform internetowych do uznawania innych środków identyfikacji elektronicznej – w szczególności tych notyfikowanych na podstawie rozporządzenia eIDAS³⁹ – które zapewniają taki sam poziom bezpieczeństwa jak ich własne środki identyfikacji.**

W ramach stałego dialogu ze wszystkimi zainteresowanymi stronami **Komisja zachęca branżę do przyspieszenia działań dobrowolnych, w których opracowaniu Komisja będzie pomagać, mających na celu zapobieganie praktykom prowadzącym do spadku zaufania, zwłaszcza – choć nie tylko – odnoszących się do fałszywych lub wprowadzających w błąd opinii umieszczanych w internecie.**

³⁷ Zob. streszczenie sprawozdania z konsultacji publicznych na temat platform internetowych.

³⁸ Zob. COM(2011) 942 final.

³⁹ Rozporządzenie (UE) nr 910/2014 w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym.

- **Zapewnienie sprawiedliwego i sprzyjającego innowacjom otoczenia biznesowego**

Dziewięciu na dziesięciu respondentów biorących udział w konsultacjach publicznych uznało, że istnieje możliwość poprawy w relacjach pomiędzy przedsiębiorstwami (B2B) istniejących między platformami a dostawcami. Wskazywali oni domniemane problematyczne przypadki klauzul umownych i praktyk obejmujących wiele sektorów⁴⁰.

Ponad 80 % tych respondentów wyrażających niezadowolenie z relacji B2B uważa, że dynamika rynku nie uwzględnia tej kwestii oraz że potrzebne jest połączenie działań regulacyjnych i nieregulacyjnych.

Wielu respondentów uznało, że wewnętrzne mechanizmy reklamacji ustanowione przez platformy nie są skutecznymi i opłacalnymi pod względem kosztów sposobami rozwiązywania problemów występujących między platformami internetowymi i dostawcami.

Ponieważ platformy internetowe odgrywają coraz większą rolę w gospodarce, warunki dostępu do nich mogą być ważnym czynnikiem dla przedsiębiorstw w internecie i poza nim. Dla MŚP i mikroprzedsiębiorstw niektóre platformy internetowe stanowią istotne, a niekiedy główne punkty dostępu do niektórych rynków oraz danych. Ze swej strony platformy internetowe są istotnie zainteresowane trwałymi i pozytywnymi relacjami z tymi podmiotami gospodarczymi, na których opierają się w procesie wytwarzania wartości.

Konsultacje publiczne ujawniły szereg obaw niektórych zainteresowanych stron na temat nieuczciwych praktyk handlowych ze strony platform internetowych. Wśród najpowszechniejszych domniemanych problemów wskazywano:

1. narzucanie przez platformy nieuczciwych warunków, w szczególności w odniesieniu do dostępu do ważnych baz użytkowników lub baz danych;
2. odmowę przez platformy dostępu do rynku lub jednostronne zmiany warunków dostępu do rynku, w tym dostępu do podstawowych danych handlowych;
3. podwójną rolę, jaką odgrywają platformy w przypadku gdy jednocześnie ułatwiają dostęp do rynku i konkurują z dostawcami, co może prowadzić do nieuczciwego promowania przez platformy własnych usług ze szkodą dla ofert innych dostawców;
4. nieuczciwe klauzule równości, które mają szkodliwe skutki dla konsumentów; oraz
5. brak przejrzystości – zwłaszcza w zakresie taryf stosowanych przez platformy, wykorzystywania danych i wyników wyszukiwania – który mógłby powodować szkody dla działalności gospodarczej dostawców.

Znaczna liczba respondentów biorących udział w konsultacjach publicznych zwróciła uwagę na potencjalnie negatywne skutki tych domniemanych nieuczciwych praktyk handlowych i zasugerowała, że potrzebne są dodatkowe środki – kombinacja środków regulacyjnych i nieregulacyjnych⁴¹.

Ponadto z konsultacji wynika również potencjalna potrzeba zbadania kwestii własności i użytkowania danych, a także dostępu do nich. Jest to konieczne, aby stworzyć

⁴⁰ Zob. streszczenie sprawozdania z konsultacji publicznych na temat platform internetowych.

⁴¹ Zob. streszczenie sprawozdania z konsultacji publicznych na temat platform internetowych.

odpowiedniejsze i bardziej wyważone stosunki umowne między usługodawcami a użytkownikami biznesowymi, co jest istotne dla pobudzenia inwestycji.

Politykę konkurencji i rynku wewnętrznego należy postrzegać jako uzupełniające się strategie polityczne, które mają do odegrania ważną rolę w skutecznym funkcjonowaniu jednolitego rynku cyfrowego w odniesieniu do platform internetowych.

Prawo konkurencji dotyczy kwestii konkurencji między uczestnikami rynku i tym samym stwarza konsumentom większą możliwość wyboru usług po niższych cenach oraz maksymalizuje możliwości innowacji. Unijna polityka konkurencji opiera się na stałych zasadach, ale jej narzędzia są elastyczne i mogą być skutecznie stosowane w odniesieniu do różnych specyficznych rynków, w tym platform internetowych.

Powstaje pytanie, czy poza stosowaniem polityki konkurencji potrzebne jest działanie na szczeblu unijnym w celu rozwiązania kwestii uczciwości relacji B2B. Na obecnym etapie potrzeba więcej informacji dotyczących stosunków między platformami a dostawcami lub partnerami, aby ocenić i określić charakter i skalę problemów, które mogłyby skutkować szkodą dla działalności gospodarczej tych dostawców, szczególnie tam, gdzie mogłyby to negatywnie wpłynąć na innowacyjność. Jeżeli modele biznesowe całych ekosystemów MŚP są uzależnione od dostępu do niewielkiej liczby platform internetowych, lub gdy platformy mają dostęp do zestawów danych bezprecedensowych rozmiarów, może zaistnieć nowa asymetria. W takich sytuacjach niektórzy dostawcy działający na rzecz platform mogą być nieproporcjonalnie narażeni na potencjalnie nieuczciwe praktyki handlowe, nawet w sytuacji braku pozycji dominującej platformy.

Komisja przeprowadzi ukierunkowane badanie⁴² na temat praktyk B2B w środowisku platform internetowych. Posłuży ono do dogłębniejszego zbadania kwestii poruszonych w trakcie konsultacji publicznych, a także ewentualnych środków odwoławczych wykraczających poza zastosowanie prawa konkurencji, np. (dobrowolnych) mechanizmów rozwiązywania sporów, przejrzystości i lepszych działań informacyjnych lub wskazówek. W szczególności Komisja będzie ściśle współpracować z zainteresowanymi podmiotami i organami publicznymi. **Do wiosny 2017 r. Komisja oceni, czy konieczne są dodatkowe działania UE.**

iv) *Utrzymanie otwartego i niedyskryminującego charakteru rynków w celu wspierania gospodarki opartej na danych*

Większość respondentów konsultacji publicznych dostrzegła potrzebę wzmocnienia zdolności platform internetowych do reagowania na zjawisko przenoszenia się⁴³. Wiele przedsiębiorstw i wielu obywateli jako ważne zagadnienia podnosi projektowanie interfejsów programowania aplikacji (API) platform internetowych lub zmieniające się warunki dostępu do nich.

Na sprawnie funkcjonującym jednolitym rynku cyfrowym jest korzystne, by użytkownicy mogli przenosić się między platformami w jak najprostszy sposób. Przy podejmowaniu

⁴² W tym warsztaty z udziałem zainteresowanych stron, spotkania grup eksperckich, analizy i badania.

⁴³ Zob. streszczenie sprawozdania z konsultacji publicznych na temat platform internetowych.

decyzji o pozostaniu na danej platformie internetowej i udostępnieniu swoich danych użytkownicy powinni mieć swobodę wyboru związaną z jakością świadczonych usług. Decyzja taka nie powinna być warunkowana przeszkodami związanymi z przeniesieniem się na inną platformę, w tym przekazywaniem danych użytkownika. Punkt ten został wyraźnie sformułowany przez Radę Europejską w jej konkluzjach z października 2013 r.⁴⁴ i uzyskał wyraźne wsparcie w ramach konsultacji publicznych. Respondenci uczestniczący w konsultacjach społecznych zaproponowali m.in. opracowanie wspólnych norm w zakresie przekazywania danych i opowiedzieli się za ogólną możliwością przenoszenia się podmiotu lub przenoszenia surowych danych osobowych i nieosobowych. W przypadku podmiotów gospodarczych wydaje się to ważne, gdyż gromadzą one i przetwarzają dane osobowe klientów i pracowników, ale mają również do czynienia z dużymi ilościami danych nieosobowych, które mają zasadnicze znaczenie dla ciągłości działalności gospodarczej.

Z punktu widzenia organów publicznych ważne jest ułatwienie i obniżenie kosztów takiego przeniesienia. Możliwość przenoszenia danych, opracowywanie norm i interoperacyjność – w tym dzięki otwartym ekosystemom opartym na API – są kluczowymi czynnikami wpływającymi na swobodny przepływ danych w ramach jednolitego rynku cyfrowego. Mówiąc bardziej ogólnie, API może umożliwić mniejszym firmom wykorzystywanie lub ponowne wykorzystywanie danych biznesowych. W tym kontekście prawidłowo funkcjonujący dostęp do danych biznesowych za pomocą przyjaznych użytkownikom i przemyślanych interfejsów programowania aplikacji przyczynia się do tworzenia i rozwoju ekosystemów z nowymi i innowacyjnymi produktami z wykorzystaniem danych już zgromadzonych, a czasami niewykorzystywanych⁴⁵.

Główne platformy internetowe oraz usługi pośrednictwa, takie jak sklepy z aplikacjami, sklepy internetowe i platformy handlowe, mogą mieć formę zamkniętych ekosystemów. Wynika to z szeregu powodów obejmujących m.in. kontrolę jakości oraz kwestie odpowiedzialności i bezpieczeństwa. Zamknięte ekosystemy platform mogą dalej prowadzić do zwiększenia efektywności, włączając w to większą konkurencję między platformami, ale mogą też mieć niepożądane skutki⁴⁶. Gdy środki publiczne są wykorzystywane do wspierania innowacji w zakresie platform, ogólnie uprzywilejowane powinny być modele otwartej platformy. Obejmują one unijne inwestycje w innowacje w nowe obszary, takie jak wirtualna rzeczywistość, inteligentne miasta i internet rzeczy, a ogólniej – służące tworzeniu podstaw zrównoważonego internetu przyszłości. Otwarte ekosystemy platform mogą przynieść istotne korzyści pod względem oszczędności w zakresie kosztów przeniesienia i wydajności rynku. Wsparcie przez Komisję, mające na celu zapewnienie, że **dalszy rozwój technologii cyfrowych pozostaje otwarty**, ma zatem szczególne znaczenie.

W ramach inicjatywy dotyczącej swobodnego przepływu danych, zaplanowanej na koniec 2016 r., Komisja rozważy warianty skutecznych podejść, w tym standardów

⁴⁴ Należy także zająć się kwestią barier dla użytkowników w dostępie do „cyfrowego życia” z różnych platform; takie bariery utrzymują się z uwagi na brak interoperacyjności lub brak możliwości przenoszenia treści i danych. Utrudnia to korzystanie z usług cyfrowych i ogranicza konkurencję. Należy zatem wprowadzić otwarte i niedyskryminacyjne ramy, aby zapewnić taką interoperacyjność i możliwość przenoszenia, nie zakłócając rozwoju szybko zmieniającego się środowiska cyfrowego i unikając niepotrzebnego obciążenia administracyjnego, zwłaszcza dla MSP.

⁴⁵ Dzieje się tak zwłaszcza w przypadku platform w dziedzinie internetu rzeczy, jak wyjaśniono w dokumencie roboczym służb Komisji „Propagowanie internetu przedmiotów w Europie”, SWD(2016) 110/2.

⁴⁶ Na co np. zwróciła uwagę niemiecka Monopolkommission (komisja antymonopolowa) w swoim sprawozdaniu: *Competition policy: The challenge of digital markets* (Polityka konkurencji: wyzwanie rynków cyfrowych) z 2015 r., pkt 243.

technicznych, w celu ułatwienia przenoszenia się podmiotów i przenoszenia danych pomiędzy różnymi platformami internetowymi i usługami chmury obliczeniowej, zarówno przez przedsiębiorstwa, jak i przez użytkowników prywatnych.

W związku z tym **Komisja zbada również ewentualne bariery dla jednolitego unijnego rynku danych**, które mogą wynikać z niepewności prawnej **w odniesieniu do własności oraz wykorzystywania danych lub dostępu do tych danych**, w tym kwestie odnoszące się do interfejsów programowania aplikacji.

6. PODSUMOWANIE

W niniejszym komunikacie Komisja przedstawiła swoją ogólną ocenę platform internetowych w ramach strategii na rzecz jednolitego rynku cyfrowego.

Platformy internetowe odgrywają kluczową rolę w zakresie innowacji i wzrostu gospodarczego na jednolitym rynku cyfrowym. Zrewolucjonizowały one dostęp do informacji i podniosły wydajność wielu rynków poprzez lepsze połączenie sprzedawców towarów i usług oraz ich nabywców. Choć istnieje kilka platform internetowych, których liczba użytkowników osiąga historycznie wysokie poziomy na całym świecie i które stale rozszerzają swój zakres działalności na nowe obszary gospodarki, istnieje także wiele możliwości dla pojawiania się konkurencyjnych platform europejskich. Skuteczne pobudzanie innowacji w tych dziedzinach przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego poziomu ochrony uzasadnionych interesów konsumentów i innych użytkowników jest prawdopodobnie najważniejszym wyzwaniem, przed którym stoi obecnie UE, jeśli chodzi o zapewnienie w przyszłości jej konkurencyjności w świecie.

Niniejsza ocena wskazała także szereg obszarów, w których należy starannie ocenić interes publiczny lub prywatny i w odniesieniu do których należy zapewnić wyższy poziom zgodności z unijnymi normami regulacyjnymi.

W tym względzie niniejszy komunikat podkreśla potrzebę przyjęcia polityki i podejść regulacyjnych, które stanowią bezpośrednią odpowiedź na wyzwania i które są elastyczne i ukierunkowane na przyszłość.

W stosownych przypadkach samoregulacja i współregulacja mogą często prowadzić do uzyskania lepszych efektów w zakresie tworzenia silnych ekosystemów platform w Europie i mogą uzupełniać lub wzmacniać istniejące przepisy prawne, które już regulują niektóre rodzaje działalności platform internetowych.

Przestrzeganie przez branżę obowiązujących przepisów unijnego prawa i skuteczność dobrowolnych środków zastosowanych w celu utrzymania zaufania ze strony użytkowników będą kluczowym czynnikiem w stawianiu czoła wyzwaniom określonym w ocenie.

Ponadto, aby spełnić obietnicę stworzenia gospodarki cyfrowej dla wszystkich, Komisja wzywa wszystkie instytucje publiczne i zainteresowane strony, w szczególności państwa członkowskie i Parlament Europejski, do poparcia tego podejścia, tak by UE w pełni otworzyła się na cyfrową przyszłość, przy jednoczesnym zachowaniu swoich wspólnych wartości.